

CASA GAUDÍ: ESQUEMA DE CONTINGUTS PER AL DISSENY EXPOSITIU

Dra. Teresa-M. Sala Garcia
José Ignacio Carrillo Martínez

Universitat de Barcelona
GRACMON
Màster en gestió del patrimoni cultural i museologia

Índex

1. Orientacions generals al preguió
2. La proposta conceptual que integra la Casa Gaudí i la Casa del guarda
 - a. Introducció
 - b. Objectius generals
 - c. Criteris per al tractament expositiu
3. La Casa Gaudí
 - a. Proposta conceptual: Les esferes de Gaudí
 - i. Esfera domèstica
 - ii. Esfera de relacions
 - iii. Esfera creativa

RECORREGUT PER ÀMBITS

PLANTA BAIXA [espai semipúblic]

- A.1. Vestíbul
- A.2. Espai de rebuda
 - A.2.1. Presentació: De casa-mostra a Casa Gaudí
- A.3. La sala menjador

- A.3.1. Els Gaudí a casa

A.4. Saló

- A.4.1. Com era, Gaudí?
 - A.4.2. El cercle de Gaudí. Quaranta anys de complicitat creativa

PLANTA PRIMERA [espai íntim i privat]

- A.5. Espais de privacitat i intimitat
 - A.6. la casa com a refugi. Ora et labora
 - A.6.1. El dormitori, espai de culte
 - A.6.2. Entre la casa i el temple
 - A.6.3. Gaudí i el cant gregorià
 - A.6. De l'escriptori a les obres
 - A.7. Llegat viscut i memòria d'una casa

JARDÍ

- A.8. Un jardí dins d'un jardí

L'esquema conceptual de renovació museològica de la Casa Museu Gaudí (a partir d'ara Casa Gaudí) forma part d'una primera fase del projecte d'una actuació que planteja integrar també la Casa del Guarda en una futura segona fase. És un repte que ens incita a orquestrar conceptualment dos espais que mai no han estat en diàleg. Tot i així, també cal preservar la seva idiosincràsia, és a dir, fer un tractament autònom de cada casa però complementari.

En aquesta fase de licitació, únicament de la Casa Gaudí caldrà tenir en consideració que forma part d'un conjunt integral de les cases visitables del Park Güell.

És fonamental projectar una visió integradora i coordinada del que creiem s'ha d'explicar al parc, tenint en consideració els diferents agents implicats:

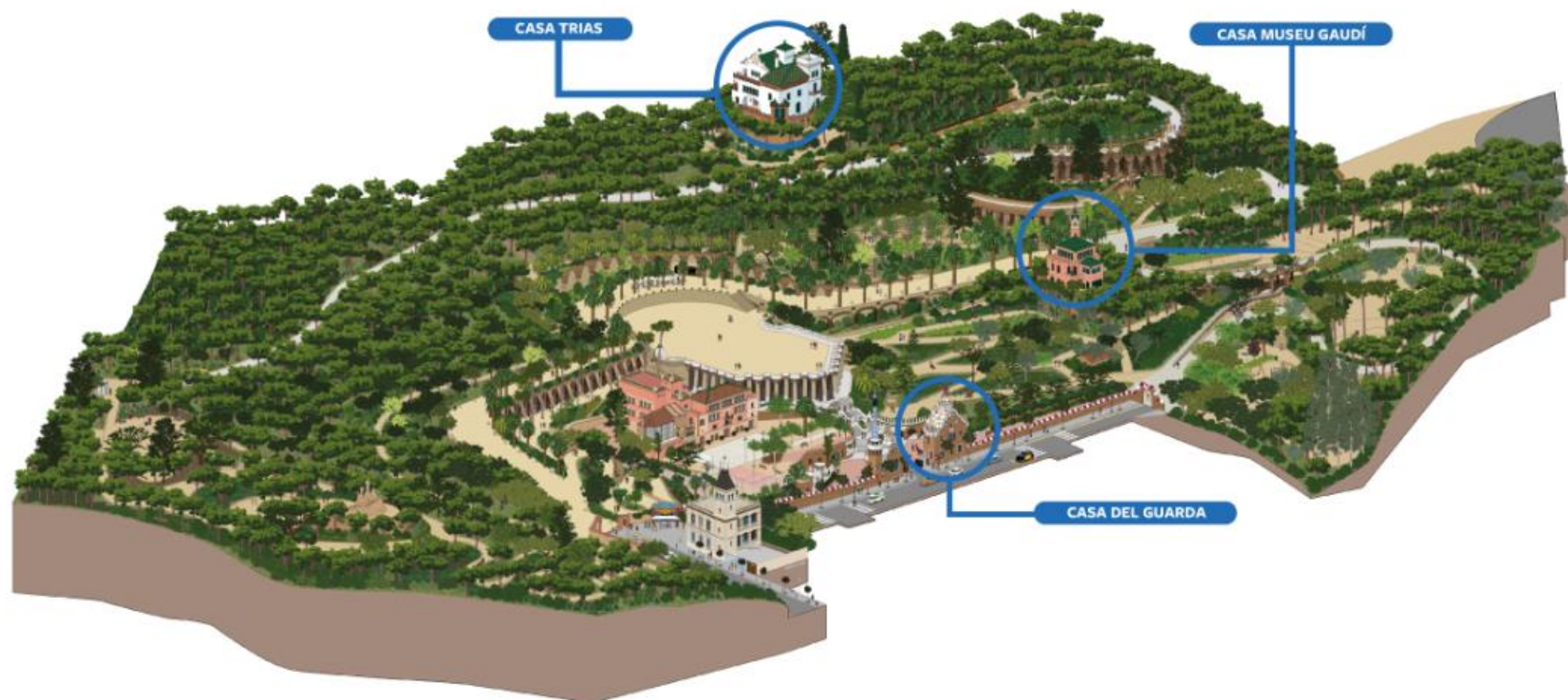
A través de les dues cases, i en un futur la Casa Trias, es podrà tenir una visió panoràmica del Park Güell en el seu conjunt. Sens dubte, a més de la visió històrica del Park, hem considerat altres temes que creiem fonamentals i que implementarem en el guió de continguts. Fins ara havia quedat al marge la comprensió del Park com a organisme viu. Això significa una mirada des del present cap al passat i des de dins de les cases cap al medi natural.

El plantejament conceptual parteix de dues visions diferents i alhora complementàries:

- A la Casa del guarda situem els aspectes de caire més general, com si d'una obra d'art total es tractés, integrada en la natura i les arts, i amb una posta en escena que també esdevé poètica perquè emfatitza l'arquitectura gaudiniana alhora que s'obre a l'actualitat (també pel que fa al turisme i la sostenibilitat).
- A la Casa Gaudí hem optat per oferir una doble visió, la de la casa-mostra, per atraure a futurs compradors, i un acostament a Gaudí com habitant amb un espai dedicat a la seva espiritualitat i creativitat.

D'aquesta manera obtenim una visió panoràmica i representativa del que va ser i és el Park Güell.

PROPOSTA CONCEPTUAL

Introducció

De forma general, la proposta té com objectiu donar a conèixer, al públic més ampli possible, la *Casa Gaudí* i on s'explicarà la forma-funció arquitectònica de la casa habitada pels Gaudí, a partir del lloc que ocupa en relació als seus habitants, al parc i a la ciutat.

L'objectiu primordial del projecte és renovar el discurs de la Casa Gaudí i la forma de presentar-lo. Per això, s'han de tenir en compte les diverses cases del park.

- **La Casa Gaudí (anteriorment Casa Museu Gaudí)**, que originàriament era la *casa-mostra*, servia per convèncer als possibles compradors de parcel·les i seria adquirida per la família Gaudí.

- **La Casa del guarda**, concebuda com habitatge-talaia, espai de vida i de vigilància, és un edifici des d'on esguardar, defensar, salvaguardar, vetllar i tenir cura del Park Güell i dels seus habitants.

Però no podem deixar de banda la casa on va viure Eusebi Güell i Bacigalupi (Mas Muntaner o Casa Larrard, que actualment acull l'Escola Baldri i Reixach) fins a **1918**, any de la seva mort i la del seu hereu Claudio. També hem de considerar l'única casa construïda a la urbanització, la Casa Trias, que en un futur es podrà contemplar com a un altre dels espais accessibles del conjunt. Tanmateix, considerem que la porteria també s'hauria d'integrar millor en el discurs.

Objectius generals

Per tal d'aconseguir una explicació coordinada en els dos equipaments visitables, hi ha uns continguts principals a assolir.

Es tracta d'una oportunitat per introduir-nos en uns espais domèstics singulars i de caràcter diferenciat:

- La *Casa del guarda* és una casa pensada per Gaudí, que forma part del mur de tancament, conjuntament amb la porteria, que flanqueja la porta d'entrada al recinte.

A la *Casa del guarda* es farà una introducció al Park, per tal de poder entendre el projecte i la seva interacció amb la ciutat.

- La *Casa Gaudí* és una **casa on va viure l'arquitecte amb la seva família**, projectada per un col·laborador seu, Francesc Berenguer. En origen

havia estat concebuda com a habitatge *standard* (casa-mostra) fet que forma part de la seva "personalitat" i ha de ser explicat com element clau del projecte urbanístic del Park. **Aquesta residència també serveix per explicar el projecte del Park des del punt de vista de la promoció immobiliària.** És a dir, ha de ser explicada com element clau del projecte urbanístic del Park.

Criteris per al tractament expositiu

A partir de l'esperit del lloc, volem realitzar una topografia de l'interior i potenciar la poètica de les coses i dels espais a recórrer:

- Per tal de fer-ho factible tractarem el **continent-contingut** amb una expografia que respecti l'arquitectura i accentui el valor metafòric i simbòlic dels objectes i personatges que habiten l'espai com si d'un escenari es tractés, on els atributs ajudin a una experiència plaent dels visitants. Per tant és aconsellable fer una intervenció amb la màxima cura i respecte possible, evitant elements que pertorbin la visita dels visitants, com és el ús excessiu dels plafons.
- La casa és un univers, un microcosmos. un cos d'imatges. **No es pot tractar com si només fos una**

construcció arquitectònica. En el centre de reflexió sobre l'espai privat es troben la casa i la família, però també el cos, els objectes, la intimitat o els costums.

Dins dels escenaris de naturalesa privada hi ha certs rastres d'intimitat que són difícils de desvetllar. Tanmateix, es tracta de llegir les empremtes del temps, la memòria, la presència, les rutes de la privacitat que ens endinsen en els territoris de la consciència de l'individu o del seu petit grup. En definitiva, l'espai privat es converteix en una mena de xiuxiueig confidencial, intimista.

A la *Casa Gaudí*, els pocs vestigis conservats dels Gaudí seran tractats com a relíquia, com a objectes simbòlics. Aquesta estratègia serveix per posar èmfasi en una presentació que combinarà els objectes amb altres

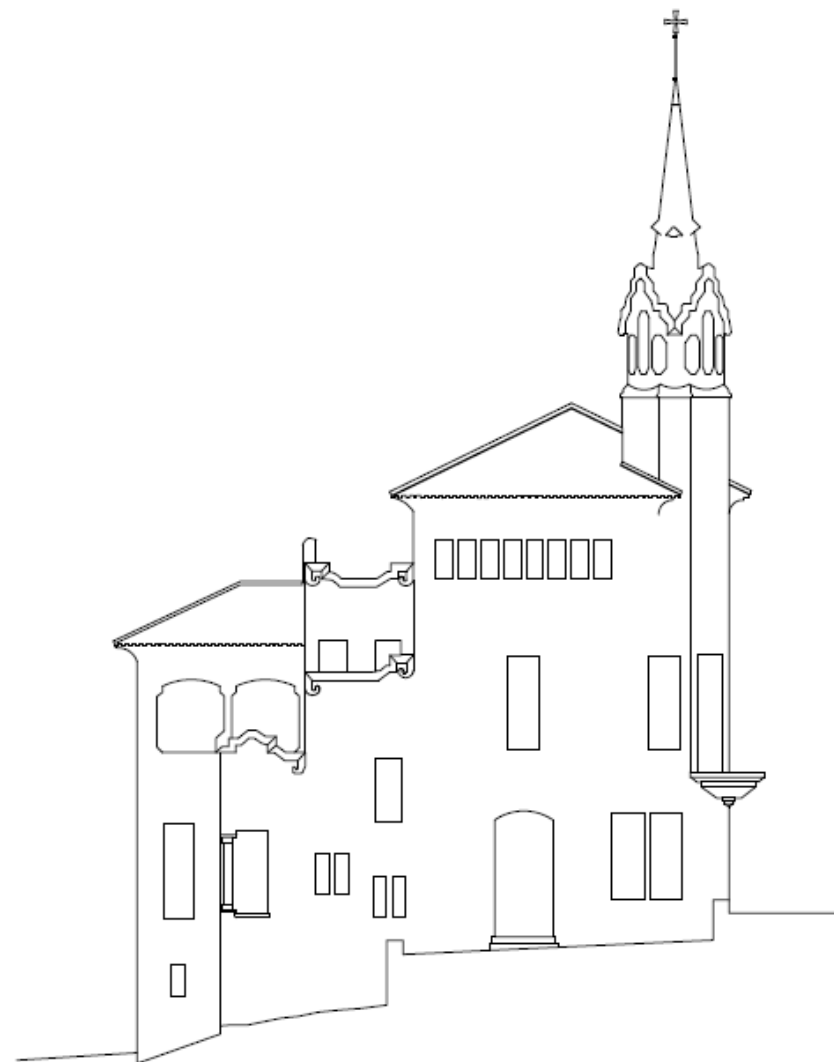
dispositius que facilitin la comprensió del que anirem explicant al llarg del recorregut.

- És important respectar la llum natural de la casa i alhora tractar la il·luminació de forma singular en algunes parts. Per exemple, al vestíbul es podrien focalitzar alguns elements significatius el penjador amb el barret de Gaudí (que encara que no son originals creen una certa atmosfera) i la barana de l'escala que és un element destacable del treball d'art i oficis.

El **tipus de visita ha de ser experiencial** posant èmfasi en les percepcions i les visions del Park des de dins de la casa. Perquè això sigui possible, proposem fer el recorregut pautant el ritme i facilitant l'experiència de la visita, així com estalviant espais amb panells explicatius en diferents idiomes. De la mateixa manera, ha de ser una visita fluïda per tal de evitar aglomeracions i poder tenir una visita de qualitat.

CASA GAUDÍ

Proposta conceptual a partir de les esferes domèstica, de relacions i de la creativa d'Antoni Gaudí.

Esfera domèstica

- Donar a conèixer **la casa on Gaudí va viure els darrers vint anys de la seva existència com a teatre de la memòria**
- Interpretar la casa significa **llegir les imatges de la intimitat** que protegeix, connectant-les amb fragments de la biografia personal dels qui l'habiten a través de la memòria. Aquesta, per la seva naturalesa fragmentària i imprecisa, fa que definir amb claredat què és autèntic en l'àmbit domèstic sigui una tasca complexa. Així, al llarg del temps, l'experiència, les influències culturals i les percepcions col·lectives han contribuït a donar forma i significat a aquests elements.
- **Veure la representació de les figures d'interior i la decoració domèstica.** Per tal de connectar amb el visitant la manera com vivien els Gaudí és important

posar èmfasi sobre els detalls vivencials i de la vida quotidiana. D'aquesta forma podem establir un tipus de comunicació empàtica i familiar amb el visitant.

- **Revalorar l'esfera de la domesticitat**, l'entorn quotidià amb una coreografia amb voluntat representativa.

- **Repensar el museu i construir noves narratives.** És a dir, fer un esforç per aproximar-se a experiències més quotidianes, íntimes i properes al visitant. Això implica, per un lloc, **una renovació conceptual** explorant noves formes de narrar que incorporin veus diverses i perspectives més plurals i alhora, un **enfocament més inclusiu**.

Esfera de relacions personals

- La **relació d'Antoni Gaudí amb Eusebi Güell**
- La **col·laboració amb Francesc Berenguer**

- **Altres col·laboradors i amics** (Carles Mani, Josep Mª Jujol, Llorenç Matamala, Joan Rubió, Josep Canaleta, Domènec Sugrañes, etc.)

Esfera creativa

- Donar a conèixer el(s) **interior(s) Gaudí**, a partir d'un patrimoni intangible que és la part més important i transcendent a comunicar. El títol Interior(s) Gaudí juga amb un doble significat: d'una banda, els seus escrits permeten comprendre la formació del seu pensament i analitzar les constants de la seva teoria estètica; de l'altra, s'examinen les transformacions i l'evolució dels espais interiors, posant èmfasi en l'arquitectura de la vida privada, el disseny, el mobiliari i l'ornamentació.
- Posar en valor el procés creatiu de l'arquitecte, a partir del context i de conceptes com el disseny, modernitat o l'ergonomia (en el cas del mobiliari) dins de la seva obra.

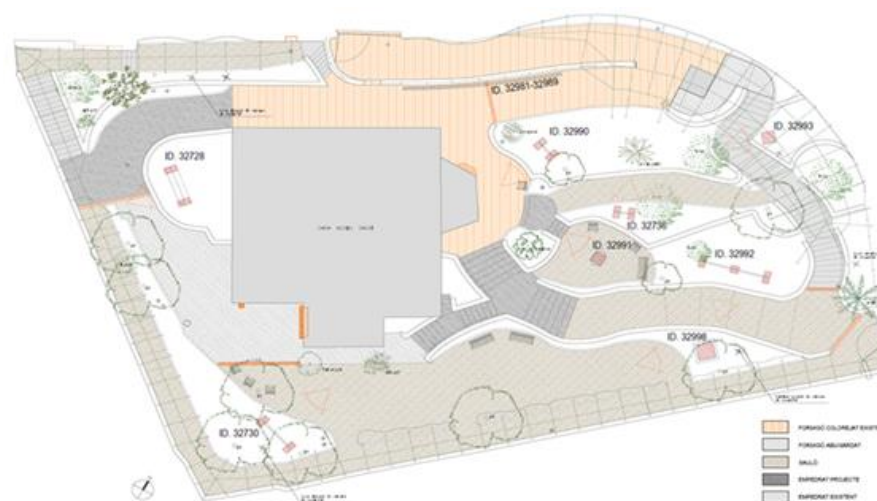
RECORREGUT PER ÀMBITS

ENTRADA

L'accés per dalt es manté, amb raons que responen a les necessitats d'accessibilitat i de visibilitat. No obstant això, aquesta no era la entrada originària a la casa, ja que s'entraria per la porta de baix, donant una visió de la casa molt més ampla.

L'accés originari fa descobrir al visitant la façana principal de la casa, amb perspectiva i una visió molt diferent si s'accedeix des de dalt, on el que s'aprecia és una mirada lateral de l'edifici, ja que es tracta de l'entrada a l'àrea de serveis.

És per això que els dissenyadors haurien de considerar com fer visible el punt de vista des de baix, tal com podria haver fet Gaudí.

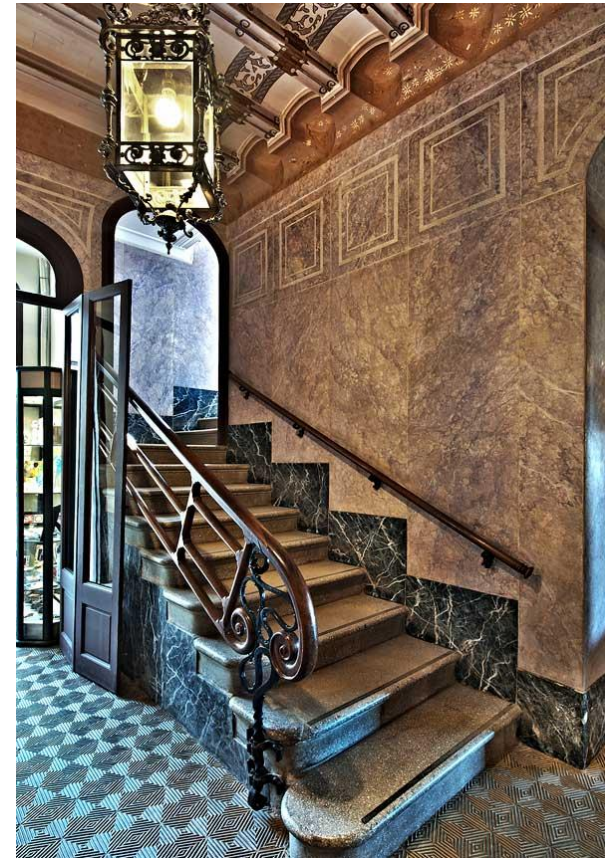
Plànol de la finca per a comprendre els accessos a la Casa Gaudí.

ÀMBIT 1/VESTÍBUL

Després de creuar el llindar sota l'anagrama de Maria i a través d'un petit porxo on hi ha la figura de Sant Antoni, entrem a Casa dels Gaudí.

De manera suggeridora, deixariem el penjador amb el barret i l'abric, que simulen el rebedor i donem accés als espais socials de la casa, la sala menjador i un gran saló (estança derivada de les reformes posteriors de la casa). Igualment, col·locarem el bust de Gaudí realitzat per Joan Matamala en una peanya, com a presència de la figura d'Antoni Gaudí des de principi del discurs.

Al fons del vestíbul, des de l'obertura oval es podrà observar la làmpada de Berenguer que actualment està penjada al primer pis.

Vestíbul i escala al pis superior de la Casa Gaudí. Casa Museu Gaudí, 2024.

ÀMBIT 2/ ESPAI DE REBUDA

Presentació: De casa-mostra a Casa Gaudí

Aquest primer àmbit es desenvoluparia entorn a la concepció i els usos de la casa a través del temps en la següent **seqüència cronològica**: **1905** plànols – casa-mostra – casa dels Gaudí **1906** – Família Chiappo **1926** - Casa Museu Gaudí **1963**.

Els continguts a tenir en compte serien:

- Principalment, explicar la concepció del projecte de **casa-mostra versus casa dels Gaudí**.
- Figura de la casa-mostra o casa-pilot com a prototip per ensenyar als futurs residents, amb altres exemples com el de Bedford Park (1875-1880) en Anglaterra. Aquesta

casa “tipificada” buscava l'èxit a l'hora de vendre una casa, gràcies a una decoració cuidada, la

maximització dels espais, l'elegància i comoditat proporcionada per satisfer/seduir al client.

Es mostraria la torre Gaudí, dissenyada a càrrec de **Francesc d'Assís Berenguer i Mestres** (Reus 1866-Barcelona 1914). Berenguer no va acabar la carrera d'arquitectura, per la qual cosa els plànols d'aquesta casa apareixen signats per Gaudí.

La casa-mostra tipifica i transforma l'interior per adaptar-lo als gustos de l'època, que es veuen reflectits en els revestiments modernistes (esgrafiats exteriors, paviments hidràulics a la moda, sostres pintats,...).

- **Gaudí parla, guia i ensenya als visitants**, tal com ho feia sovint al Park Güell. És a dir, podríem simular que és ell el responsable de l'explicació d'aquest àmbit, igual que en diverses ocasions, quan va acompanyar

arquitectes en les seves visites, deixant-ne testimoni en cròniques que recullen el seu relat sobre el Park.

Gaudí al parc Güell, en una visita dels mariners del navili xilè Ministre Zenteno. Autor desconegut, 1907.

- L'arribada dels Gaudí a la casa. Fer referència també als anteriors domicilis dels Gaudí, segons la numeració de l'època eren: Plaça de Montcada 12, carrer Espasaria 10, carrer Verdaguer Callís 16, carrer de la Cadena 22, carrer Sant Rafael 26, carrer Consell de Cent 370, carrer Diputació 339.

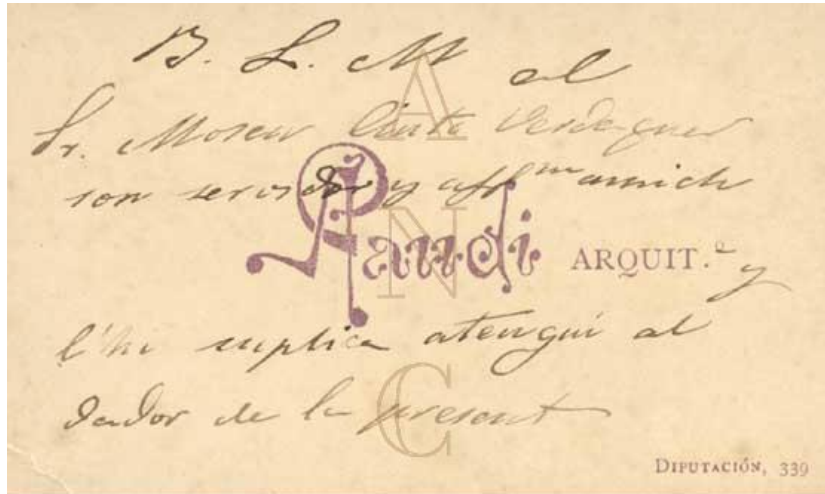
- La Casa Museu Gaudí va ser un **espai de salvament de patrimoni modernista**.

Com a introducció a la casa-mostra i l'arribada dels Gaudí a l'habitatge es podria pensar, donat el poc espai disponible, en un tipus de disseny immersiu.

En aquest àmbit d'inici a la visita visualitzem elements com la fotografia d'època d'una visitant que arriba a la Casa dels Gaudí un diumenge qualsevol (es podria dissenyar un dispositiu estereoscòpic per poder visualitzar la foto).

Reproduïrem la signatura de Gaudí i un fragment del document "La casa pairal" del *Quadern de Reus*, (1878); és un conjunt de notes i apunts que Gaudí conservava en una carpeta. Redactat com un dietari, aquest manuscrit recull escrits sobre la casa, l'art de l'ornamentació i el seu treball personal.

Pel que fa als materials d'aquest àmbit (com per exemple el plànols de la casa) es podrien visualitzar amb un dispositiu creat ex-profeso.

Signatura de Gaudí amb dedicatòria a Verdaguer. Arxiu Nacional de Catalunya. Sense data.

La casa és la petita nació de la família.

La família, com la nació, té història, relacions exteriors, canvis de govern, etc. (...) A la casa de família se li ha dat lo nom de casa pairal. (Antoni Gaudí, "La casa pairal", Quadern de Reus, 1878).

Dama d'època en el Park Güell. Imatge Estereoscòpica. Sense data, c. 1900.

ÀMBIT 3/SALA MENJADOR

El programa de distribució de l'habitatge, l'estructura d'una casa burgesa unifamiliar, precisa d'un repartiment adequat, i les habitacions es repartiran en saló, menjador, cuina com a peces principals a la planta baixa i les altres dependències a la planta primera, a més de l'espai que devia habitar la minyona de la casa, la Vicenta, que avui no és visitable.

El visitant a mà esquerra veu l'escala que condueix a la **fresquera**, dissenyada per Gaudí (no accessible), així com **el mirador** amb vistes cap al jardí i a la ciutat.

De cara al disseny ens sembla important que els porticons estiguin oberts per poder contemplar la vista panoràmica.

3.1. Els Gaudí a casa

La transposició del ser de la casa en valors humans la veiem entre les dues parets de l'esquerra on ens acostaríem al registre quotidià dels Gaudí. Per tant, en aquest àmbit semi públic de la casa explicaríem la part més familiar i de les relacions amb gent propera a la família.

Durant l'estiu de 1906, els Gaudí, per motius de salut del pare, Francesc Gaudí, van deixar el pis del carrer Diputació 339, en ple Eixample, per anar a viure al Park Güell. Francesc Gaudí va comprar la casa-mostra el 14 de agost de 1906.

Els diumenges els Gaudí rebien a casa i la Roseta (com el seu tiet l'anomenava afectuosament) preparava orxates per a les senyores. Hi pujaven a visitar l'oncle Anton, el seu cosí Josep Gaudí i Pomerol i la seva esposa Teresa Montserrat amb els seus nou fills. Sembla ser que

també ho feien les famílies vinculades a les obres del temple, com els De Dalmases i Bocabella i els Matamala, altres famílies amigues del Camp de Tarragona, els col·laboradors de l'arquitecte (els Rubió, els Sugranyes, els Berenguer, els Opisso i els Jujol), així com el bisbe Torras i Bages.

Francesc Gaudí no va poder gaudir gaire de la casa perquè emmalaltí de broncopneumònia. Va morir el 29 d'octubre de 1906.

Com a elements a exposar, comptem amb la fotografia de l'arquitecte amb el seu pare i neboda, amb la família del doctor Santaló a Montserrat. A més, un tovalló, un ganivet i una tassa amb plat i cullereta de cafè personal d'Antoni Gaudí com a relíquia de la vida quotidiana (en una vitrina).

En aquest àmbit per recrear aquest ambient seria interessant crear un dispositiu per poder olorar o veure

les plantes aromàtiques que la Roseta emprava per regalar als visitants en ramets.

Tassa, plat i cullereta de cafè personal d'Antoni Gaudí. Plata / fosa, cisellat, repussat. Casa Museu Gaudí. N° de registre : CMG000158.

ÀMBIT 4/SALÓ

Aquest saló, amb un espai rectangular i diàfan, forma part de l'esfera pública de la casa. Serà dedicat a la descripció i interpretació de Gaudí a través de fotografies, dibuixos i les descripcions dels seus deixebles. A més, una part d'aquest espai s'assignarà a explorar les relacions entre el **vinde Güell-Gaudí i els seus amics i col·laboradors**.

En entrar en aquest espai veiem al fons el **retrat del mecenes i amic Eusebi Güell**. Es podria conjugar museogràficament com a una galeria amb retrats, obres i elements representatius dels seus col·laboradors d'una manera interactiva i actual.

L'artista Julio Moisès Fernández de Villasante va pintar un *retrat d'Eusebi Güell i Bacigalupi*, l'any 1913. El pintor, que va viure a Barcelona entre 1912-1920, escull mostrar al personatge amb el seu llibre *L'immunité par les leucomaines*, publicat a França el 1886, obra escrita a Versalles en francès i traduïda a l'anglès (editada a Nova-York). Es tracta d'un estudi en el que seguint els resultats dels científics Pasteur i Koch analitza diferents qüestions relatives a la vacunació, la immunitat, el retorn dels virus i el seu atenuant. A Barcelona, el doctor Robert va elogiar l'obra. (Mostrar el llibre en vitrina, pel significat que té que aparegui com un atribut en el retrat). Com a fons la columnata del Park Güell i la ciutat amb la Sagrada Família en construcció.

Retrat de Eusebi Güell. Julio Moisés Fernández de Villasanté, 1913.

4.1. Com era Gaudí?

Retrat d'Antoni Gaudí

Es mostrarien diverses fotografies de Gaudí en diferents moments de la seva vida, així com dibuixos on apareix retratat, tot això acompanyat de les dues descripcions següents.

“Veo grandioso, agigantado a este hombrecillo de barba rojiza, que aparece por entre el naciente bosque de columnas que serán arcos, para explicarme el futuro encantamiento de la obra concluida que, espiritualmente, ya vive en el pensamiento...”

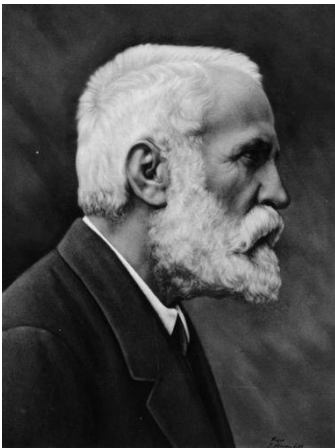
Joan Maragall, “Fuera del tiempo”, *Forma*, núm. 16. 1907.

“En Gaudí era baixet i portava una barba esbullada, no gaire llarga. Els seus ulls tenien la color i la transparència

d'un cel de matinada. (...) Constantment li floria un somrís dolcíssim a flor de llavi; Però davant d'un neci presumit el somrís esdevenia burleta i feria com un dardell. Sovint s'expressava amb vehemència i amb un gran arborament. Era el foc que portava dintre".

Joaquim Civera i Sormaní, 1964.

D'aquesta manera, pretenem crear un retrat integral de l'arquitecte amb dos tipus, un d'època (pictòric i fotogràfic) i un altre que el descriu a partir del que han dit els deixebles.

4.2. El cercle de Gaudí. Quaranta anys de complicitat creativa

En un espai central en forma de tarima es desenvolupa la relació entre el mecenes i diferents col·laboradors (més propers, més relacionats amb la casa, i el Park) del cercle de Gaudí.

Eusebi Güell és més que el mecenes de Gaudí. La seva relació es basava en el respecte i la confiança mútua.

El 1906 Gaudí adquireix la casa-mostra, que portava dos anys en venda, el mateix any que Eusebi Güell abandona el Palau Güell per traslladar-se a la seva casa del parc. Aquest fet va incrementar el tracte entre el mecenes i l'artista.

Sabem que, sovint rebia al taller de la Sagrada Família les visites continuades del senyor Güell.

Podríem utilitzar la següent descripció del promotor:

"Aquella esvelta, elegant i correctíssima silueta d'Eusebi Güell que posaven de relleu un abillament de gentleman i uns modals de príncep (...). Una veu insinuant i dolça, amb un posat melangiosament romàntic i optimista, eren complement natural i moral d'aquella figura que, a la seva manera –una manera elevada i plaenta, com si fos un heroi llegendari dels temps novíssims atreia i s'imposava alhora, produint una nota de conjunt, que es fa dificultós de precisar si no és dins els mots "distinció, elevació i elegància", els quals es pot dir que resumeixen sencera la psicologia essencial del primer Comte de Güell" (Pare Miquel d'Esplugues. *El primer comte de Güell*. Barcelona, 1921).

Pel que fa als col·laboradors i amics de Gaudí, podríem crear una espècie de galeria amb element representatius (alguns retrats, obres dels col·laboradors...) de l'arquitecte (Carles Mani, Josep M^a

Jujol, Llorenç Matamala, Joan Rubió, Josep Canaleta, Domènec Sugrañes, etc.).

Així es generaria una espècie de mapa conceptual on es representés a cadascun d'ells. Es podria fer conjugant elements interactius a les obres originals.

ÀMBIT 5/PRIMER PIS.

Fixar l'atenció del visitant d'alguna manera en l'accés des del vestíbul fins al primer pis per una escala amb una barana de fusta i ferro singular, molt de l'estil gaudinià.

5.1.Espais de privacitat i intimitat.

Si bé és cert que tenim poques dades sobre la vida més íntima de la família Gaudí, el que coneixem és principalment a través de les fonts orals. D'elles, una de les més importants és el testimoni de les Monges Carmelites d'Horta.

A la vida domèstica de Gaudí sorgiren problemes amb el seu pare gran, que moriria poc després de mudar-se a la Torre Gaudí, i amb la Roseta, que, després de la mort de l'avi, emmalaltiria i moriria el 1912. En aquest context, les veïnes Carmelites de Sant Josep van ajudar Gaudí a cuidar la casa i les persones que hi vivien. Les monges acompanyaren la neboda de Gaudí i passaren molt de temps a la casa. Per això, cal posar en valor els relats domèstics sobre l'atenció i cura dels malalts, majoritàriament proporcionada per les monges, un suport que es va mantenir durant tota la vida de l'arquitecte al Park (Tarragona, 247)

ÀMBIT 6/LA CASA COM A REFUGI. *ORA ET LABORA*

“La soledad sonora” (San Juan de la Cruz)

La vida de Gaudí busca l'equilibri entre l'oració i el treball.

Oració, centre i finalitat de la seva vida.

Treball com a una manera de col·laborar amb la creació, de mantenir-se actius i de practicar la humilitat i la caritat.

6.1. El dormitori, espai de culte

L'alcova individual és un espai privat per al descans i el somni. El monòleg interior, la meditació, l'oració solitària i el misticisme franciscà que caracteritzava a Gaudí crea una atmosfera contemplativa.

S'ha de crear una atmosfera intimista i contemplativa perquè està pensat com a un espai no transitable per al públic visitant.

Placa commemorativa de la peregrinació al santuari de la Mare de Déu de Misericòrdia de Reus. Objecte personal de Gaudí, 1900. Casa Museu Gaudí.

6.2. Entre la casa i el temple

Els registres de l'espiritualitat i el sentiment religiós en Gaudí esdevenen un veritable camí de vida. La vibració de l'ànima en la plegaria i la devoció.

Des del 8 d'abril de 1899 era soci del Cercle Artístic de Sant Lluc i de la Lliga Espiritual de Montserrat.

En aquesta part exposaríem diferents objectes personals i relacionats amb Gaudí (*Llibre d'oracions, Idil·lis i Cants Místics* de Verdaguer, medalla, bastó, etc.). També es podria reproduir la fotografia on apareix l'arquitecte al costat de la Catedral de Barcelona amb motiu de la processió del Corpus (1925).

6.3. Gaudí i el cant gregorià

Per tal de crear aquest pathos espiritual es podria escoltar cant gregorià.

El cant gregorià, és un cant contemplatiu i purifica el cant litúrgic. En 1918, el pare Gregori Maria Sunyol, aleshores prior de l'Abadia de Montserrat, va impartir un curs sobre cant gregorià al que va assistir Gaudí. Diferents autors han repetit l'anècdota segons la qual Gaudí va explicar que feia el curs per aprendre arquitectura. I certament el gregorià era un element més del seu entorn quotidià que podria haver estat la seva referència musical més important (Rabasseda, L'Avenç, 2021. 78,79).

Sunyol va ser el principal artífex de la reinstauració del cant gregorià a les catedrals, esglésies, convents i monestirs catalans a principis de segle XX.

En els darrers anys, el compàs diari de la seva existència va venir marcat pel trajecte que l'arquitecte feia des de la casa del Park Güell al temple de la Sagrada Família.

En Gaudí va imaginar-ne alguns (objectes litúrgics) que són veres meravelles

(Ràfols, 1928, p. 175).

Dintre d'aquest àmbit, es descobriria la faceta de Gaudí com a creador d'objectes litúrgics, exposant alguns d'ells, tot ressaltant que el 1925, pocs mesos abans de morir, es van exposar a la Sala Parés a l'Exposició General de l'Art Litúrgic, fet que queda reflectit en l'*Anuari dels Amics de l'Art Litúrgic* (1925), del qual s'exposaria l'exemplar original.

En Gaudí es presentava, en canvi, com el que era realment, com l'home que va donar tota la seva vida al servei del temple cristià, i per això les obres que va fer en

tal sentit no són cap lloc ni cap pensada

(Ràfols, 1928, p. 176).

6.4. De l'escriptori a les obres

La taula-escriptori que Gaudí es va dissenyar per treballar (destruïda durant la guerra civil), la reproduïrem en una paret en una fotografia ampliada. Aquesta imatge ens servirà per plantejar l'espai creatiu del mobiliari dissenyat per l'arquitecte.

Tindrem en compte el fragment de text "La ornamentación: mesa", *Quadern de Reus*, 1878:

Qué cosa más natural para completar el cuadro ornamental que colocar en los plafones asuntos que tengan alguna relación.

No cabe duda, se ha de hacer una ornamentación basada en la manera nuestra de ser.

Crear una prestatgeria-instal·lació contemporània amb **les "icones" de la història del disseny interior:**

- El banc de la Colònia Güell
- La cadira, el banc i el penjador Calvet

- La cadira i el banc Batlló

Els seients gaudinians ens parlen del cos, d'ergonomia. Són una mostra essencial de l'evolució de la forma i de la transformació en la manera de projectar. Per tal de poder mostrar de manera il·lustrativa el concepte d'ergonomia en el mobiliari dissenyat pel arquitecte, seria interessant fer servir algun vídeo.

Fotografia de la taula personal de treball dissenyada per l'arquitecte. Primer quart del segle xx.

Penjador i escut dels despatxos dels baixos de la Casa Calvet. Antoni Gaudí, c. 1900. Fusta de roure i ferro.

Cadira del menjador del pis principal de la Casa Batlló. Antoni Gaudí, 1904-1906. Fusta de freixe.

ÀMBIT 7. LLEGAT VISCUT I MEMÒRIA D'UNA CASA

Aquest àmbit seria el punt final del recorregut interior per la Casa Gaudí. És l'espai interior de la casa que millor connecta amb el parc i les vistes de la ciutat de Barcelona.

Es podria concebre com la culminació narrativa de la història de la Casa, abordant sintèticament els esdeveniments posteriors al període en què Gaudí hi va viure en solitud fins al seu trasllat definitiu a la Sagrada Família. En aquest sentit, s'explicaria l'arribada de la família Chiappo i la posterior transformació de la casa en la Casa Museu Gaudí. Poder donar a entendre que la casa és un element viscut, i que el fet d'haver estat habitada i de tenir una història viva ha permès que es conservi fins avui, un llegat que es vol transmetre al visitant. En aquest sentit podríem plantejar una reflexió

per connectar amb el visitant i fins i tot poder plantejar qüestions relacionades amb la memòria que crea relats.

Per la posició d'aquest mirador, seria recomanable a través de la museografia guiar al visitant en el recorregut i fer que la visita acabi en aquest punt, per a més tard poder acabar la visita al Jardí. Podríem fer servir alguna de les finestres laterals com a espai descriptiu.

Miranda. Casa Museu Gaudí.

Fotografia dels autors.

Àmbit 8/ UN JARDÍ DINS D'UN JARDÍ

El jardí o espai verd de la casa era molt important. Una de les grans voluntats de Gaudí i Eusebi Güell va ser la de respectar al màxim l'orografia i la vegetació existent. De fet a les escriptures dels solars es feia menció a la impossibilitat de tallar ni arrencar arbres si tenien l'alçària d'1,5m i un diàmetre de 15 cm o més. En un esborrany fet per Eusebi és encara més ambiciós i demana als adquiridors cuidar i respectar els arbres perquè: “los árboles de antiguo existentes en la finca [...] son indudablemente un elemento de belleza de la misma”(Freixa 75,77).

Aleshores, tampoc es podia edificar més de la sisena part del terreny, tot això per tal que en tot moment hi hagi una superfície considerable verd. Així mateix, no es consideraven com a edificacions galeries, cossos construïts amb vidre, glorietses, umbracles o hivernacles

(Freixa, 130). És per això que Gaudí va idear una pèrgola amb la idea de tancar novament com a forma domesticada la natura. Actualment el jardí no es correspon al que hi havia. S'ha convertit en una mena de museu a l'aire lliure, amb elements referents a edificis de Gaudí i de la Sagrada Família.

En sortir de la Casa Gaudí els visitants poden recórrer el jardí, un espai clos que ens permet copsar el que envolta la casa, així com accedir a la llibreria. Es podria habilitar una part del jardí per a mostrar la vegetació mediterrània originària de forma pedagògica.